

විද්‍යාඥයා, විද්‍යාත්මක තොරතුරු හා පුස්තකාලය

එම්. ඒ. පී. සේනාසිරි

ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර පුස්තකාලාධිපති, ශ්‍රී ලංකා විශ්ව විද්‍යාලය, කොළඹ මණ්ඩපය.

පසුගිය වසර කිහිපය තුළදී ඇතිවූ විද්‍යාවේ ශීඝ්‍ර වර්ධනයෙහි එක් සරුපයක් වී ඇත්තේ විද්‍යාත්මක ප්‍රකාශන භාණ්ඩය වශයෙන් බහුලවීමය. විද්‍යාව හා එය සංනිවේදනය කිරීම කොතරම් දුරට අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් බැඳී පවතීද කිවහොත්, විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ හා පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල ප්‍රචාරණය කිරීම එකිනෙකට සම්බන්ධය. විද්‍යා සංනිවේදනය දෙවිධාකාර ක්‍රියාවලියකි. එක් අතකින් විද්‍යාඥයා හැකිතරම් ඉක්මනින් සිය පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල විද්‍යාත්මක ප්‍රජාවට දැන්විය යුතුය. අනික් අතට ඔහුගේ විෂය ක්ෂේත්‍රයේ නවතම සංවර්ධනය පිළිබඳ දැනුමක් අවම කාලයක් තුළදී ඔහුට ලබාදිය යුතුය. එකම කාර්යය නැවත වරක් කිරීම හා අනවශ්‍ය ලෙස කාලය හා මුදල් අපතේ හැරීම වැලැක්වීම පිණිස මෙතැන් දෙවිධාකාරවූ තොරතුරු සංනිවේදනය අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත.

කවර ආකාරයකින් හෝ තොරතුරු සංනිවේදනය කිරීම සඳහා විද්‍යාඥයකුගේ කාලයෙන් සැහෙන කොටසක් මිටිගුවන බව ප්‍රකට කරුණකි. අනේකවිධ විද්‍යාත්මක තොරතුරු නිපැයුම නිවුම්ම හේතුකොට ගෙන පවත්වනු ලබන පර්යේෂණ පිළිබඳ දැනීම ලබාගැනීම හා තෝරාගත් මාතෘකාවක් පිළිබඳ තොරතුරු ලබාගැනීමද විද්‍යාඥයාට ගැටළුවක් වී ඇත. එස්.සී.බ්.ඒ.පී.ඒ.ඩී. විසින් පවත්වන ලද විමර්ශන අනුව විද්‍යාත්මක ලිපි විසිර පැවතීම නිසා එක් විශේෂිත විෂයයක් පිළිබඳ ලිපි ලබාගැනීම සඳහා සහරා වර්ග තුනක් කියවා බැලීමට සිදුවේ. මින් පළමුවන වර්ගය, අදාල ලිපි ගණනාවක්ම අඩංගු සහරා කිහිපයකින් පමණක් සමන්විතවූ අතර, දෙවැන්න සාමාන්‍ය වශයෙන් ප්‍රයෝජනවත් සහරා මධ්‍යම ප්‍රමාණයක්ද, තුන්වන වර්ගය අදාල ලිපි අල්ප ප්‍රමාණයක් සහිත සහරා ගණනාවකින්ද සමන්විත වේ. ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් බැලීමේදී මෙම වර්ග තුනේ සමුච්චිත සහරා සංඛ්‍යාවෙහි අනුපාතය 1 : m : m² විය. (දත්තය අනුව m හි අගය 5 ක් වශයෙන් යෝජනා කර ඇත).

මෙසේ බිහිවන තොරතුරු ප්‍රවාහයේ අභියෝගයට මුහුණ දෙනු වස් සාම්ප්‍රදායික සංනිවේදන උපකරණ බෙහෙවින් දියුණු කර ඇති අතර, නව ශිල්ප ක්‍රමද යකඩා ඇත. සංවර්ධිත රටවල තොරතුරු සේවාවන්හි ප්‍රධාන අවශ්‍යාංග වන මෙම නව උපකරණ හා නව ශිල්ප ක්‍රම, මිල අධික ඒවා වීම නිසා, සංවර්ධනය වන්නාවූ රටවල සාමාන්‍ය පුස්තකාලවලට අහිමි වූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එබඳු රටවල විද්‍යාඥයන් එකී නව සේවාවලින් ප්‍රයෝජන නොලබන අතරම ඔවුන්ට ඒවායේ පැවැත්ම හා ශක්‍යතා පිළිබඳ දැනුමක්ද නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යාඥයෝ විද්‍යාත්මක තොරතුරු ලබාගන්නේ කෙසේද? ලොව විවිධ රටවල 'පාඨක සමීක්ෂණ' පවත්වා ඒවායේ ප්‍රතිඵල ප්‍රකර්ෂ විශ්ලේෂණයට භාජනය කර ඇත්තේ, මෙරට එබඳු අධ්‍යයන කිසිවක් පවත්වා නැත. එම නිසා ප්‍රශ්නය වන්නේ ආකාරයකින් ගැලපීම වඩා උචිතය. විද්‍යාඥයකු නවතම සංවර්ධන ගැන යාවත්කාලීන තොරතුරු ගවේෂණයක යෙදිය යුත්තේ කෙසේද? ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවත්නා තොරතුරු සේවාවලින් පාඨක අවශ්‍යතා ප්‍රමාණවත් පරිදි පිරිමැසේද?

විද්‍යාඥයන් විසින් ප්‍රධාන පරමාර්ථයන් දෙකක් අරඹයා තොරතුරු උපයෝගී කරගනු ලැබේ. පළමුව, නවතම දියුණු වීම පිළිබඳ දැනීමක් ඇති කරගැනීම, එනම් ප්‍රවර්ධන සාවධානත්වය සඳහා හා දෙවනුව, ප්‍රත්‍යක්ෂණ ගවේෂණය යනුවෙන් හැඳින්වෙන පර්යේෂණය හෝ ඉගැන්වීම සඳහා තෝරාගත් විෂයයක් පිළිබඳව තොරතුරු දැනගැනීමද සඳහාය. මූලාශ්‍ර දෙකක් ආශ්‍රයෙන් තොරතුරු ලබාගනු ඇත. එනම්, විධිමත් මාර්ග වූ සහරා, පාඨ ග්‍රන්ථ, සාරාංශ හා අනුක්‍රමණිකාකරණ සේවා බඳු ලිඛිත මූලාශ්‍ර හා අනියම මාර්ග වන පුද්ගලික සම්බන්ධතාද ඇසුරෙනි.

සහරා වූ කලී ප්‍රධානතම විධිමත් තොරතුරු මූලාශ්‍රය වන අතර, විද්‍යාඥයන් බොහෝ දෙනෙක් නව සංවර්ධනය ගැන කාලානුරූප දැනුම වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා සහරා කියවීමට හෝ ඒවා පෙරලා බැලීමට හෝ කාලය මිඩාගු කරති. කියවූ සහරා සංඛ්‍යාව හා කියවීමට ගතකළ කාලය පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට වෙනස් වේ. පවත්වන ලද සමීක්ෂණ අනුව සතියකට කියවා ඇති සහරා සංඛ්‍යාවේ සාමාන්‍යය, විමර්ශනයට භාජනය කළ ඒ ඒ කණ්ඩායම අනුව 5 සිට 15 දක්වා වේ. විද්‍යාඥයන් කියවූ සහරා සංඛ්‍යාව නිර්ණය කරන්නාවූ එක් සාධකයකි සහරා ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව. සංවර්ධිත රටවල පුස්තකාලවල සහරා පහසුවෙන් ලබාගත හැකිවන නමුදු සංවර්ධනය වන්නාවූ රටවල් මිලදී ගන්නා සහරා සංඛ්‍යාව සීමිත අරමුදල්වලින් දැඩි ලෙස සීමා නෙරේ.

එසේවුවද, සහරා සුලබ සංවර්ධිත රටවල විද්‍යාඥයන්ට පවා තමාගේ විශේෂඥ දැනුම හා අදාල සියලුම සහරා හෝ ඔහුගේ විෂය හා අදාල ලිපි අන්තර්ගත විය හැකි පර්යන්ත සහරාද කියවා බැලීමට කාලයක් නැත. මෙම උභ්‍යෝගීකරණ ප්‍රශ්නයට ඇති සාම්ප්‍රදායික විසඳුම නම්, සාරාංශ හා අනුක්‍රමණිකාකරණ ප්‍රකාශන කියවා බැලීමය. පළකෙරෙන ලිපි සංඛ්‍යාව බහුලවීම නිසා මෙම සේවාද විස්තීරණවී ඇති අතර ඒවායේ අන්තර්ගත කර ඇති තොරතුරු වර්ණයද වේ. එපමණක්ද නොව, මෙබඳු සේවාවන් සඳහා බොහෝ මුදල් වැයකළ යුතුවන බැවින්, මේවා මිලදී ගත හැකිවනුයේ මෙරට පුස්තකාල කිහිපයකට පමණි. සාරාංශ හා අනුක්‍රමණිකාකරණ සහරාවල පිටපත් සීමිත සංඛ්‍යාවක් පමණක් ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාලවල තිබීම නිසා, මේවා ප්‍රවර්ධන සාවධානත්ව උපකරණ වශයෙන් සේවයක් ඉටු කරයිද යන්න පවා සැක සහිතය. එසේ වුවද, ප්‍රත්‍යක්ෂණ ගවේෂණය සඳහා මෙය වැදගත් උපකරණයක් වන අතරම විද්‍යාඥයන් මේවා නිසි ප්‍රකාරව ප්‍රයෝජනයට ගනු නොලැබේ නම්, ඔවුන්ට උපකාරවීම සඳහා පුස්තකාලාධිපතින් හා තොරතුරු සේවා නිලධාරීන් විසින් යොමුකර බලනු ලැබේ.

සැලැස්ම අනුව අනුක්‍රමණිකා විවිධාකාර ය. තෝරාගත් සහරා වල මුල් පිටු පළකරනු ලබන 'කරන්ට් කන්ටෙන්ට්ස්' (Current Contents) බඳු ප්‍රකාශන හා විෂය මාතෘකා යටතේ ලිපි අන්තර්ගත වන ඉන්ඩෙක්ස් මෙඩිකල්, සුලොජිකල් රෙකෝඩ් හා ඇග්‍රිකල් (Index Medicus, Zoological Records and Agrindex) බඳු ප්‍රකාශනද මීට ඇතුළත් වේ. වැඩි වශයෙන් පාච්චියට ගනු ලබන ලොව විද්‍යාත්මක තොරතුරු

පිළිබඳ අනුක්‍රමණිකාව වන සයන්ස් සයිටේෂන් ඉන්ඩෙක්ස් (Science Citation Index) සභරාව සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමවල අඩුපාඩු මගහරවන අයුරින් ලේඛන එකතුවක අන්තර්ගත ලිපි සංවිධාන කිරීමේ නව ක්‍රමයක් යොදාගෙන ඇත. මෙතැන් එක් නියමිත ආරම්භක ලක්ෂණය සිට පළකරනු ලැබූ තොරතුරු ලබාගැනීමට ඉඩ සැලසෙන අතර, මෙය ඉටුකරනු ලබන්නේ ආවරණය කර ඇති ලිපිවල අන්තර්ගත යොමු අනුක්‍රමණිකාකරණය කිරීමෙනි. මෙම අනුක්‍රමණිකා සාර්ථක ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට නම් විද්‍යාඥයන් ඊට හුරුපුරුදු වීවා යොමු කිරීමේ නිවැරදි ක්‍රමද මනාව දැන සිටිය යුතුය.

සාරාංශ සභරාවලින් අනුක්‍රමණිකාවන්ගෙන් සිදුවන සේවයට වඩා ප්‍රයෝජනවත් කාර්යයක් ඉටුවේ. විද්‍යාඥයා විසින් අනුක්‍රමණිකාවකින් ලබාගත් යොමුවක මුල් ලිපි කියවා බැලිය යුතු නමුදු සාරාංශ සභරාවක් මගින් එහි අන්තර්ගත සෑම කරුණක් පිළිබඳවම සංක්ෂේපයක් ඔහුට ඉදිරිපත් කරනු ලබන බැවින්, ඒ අනුව ඔහුට සිය කටයුතු සම්බන්ධයෙන් වැදගත් ලෙස සැලකෙන ලිපිවල මුල් ලිපි පමණක් ලබාගැනීමට අවශ්‍ය වනු ඇත. බැඳු බැල්මට සාරාංශ සභරාවකින් අපේක්ෂිත ප්‍රයෝජනය මුල් තොරතුරුවලට මග පෙන්වීමක් ලෙස පෙනුණද බොහෝ විද්‍යාඥයෝ සාරාංශ මුල් තොරතුරුවලට ආදේශක වශයෙන් උපයෝගී කර ගනිති. තොරතුරු වැඩි වැඩියෙන් බිහිවීම හේතුකොටගෙන ප්‍රධාන සාරාංශ හා අනුක්‍රමණිකාකරණ සේවාවන්ට වර්තමානයේ වීමට සිදුවී ඇති අතර සංවර්ධනය වන්නාවූ රටවල ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති තොරතුරු අන්තර්ගත කිරීමේ ප්‍රතිශත ප්‍රමාණය ඉතාමත්ම අඩු බැවින් එම රටවල විද්‍යාඥයන්ට මෙය පාඩුවකි. ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය මගින් අග්නිදිග ආසියාතික ප්‍රදේශයේ පළකර ඇති සෞඛ්‍යය පිළිබඳ තොරතුරු උපයෝගී කරගැනීම පිළිබඳව මෑතකදී පවත් වන ලද අධ්‍යයනයකදී එළිදරව් වූ කරුණක් නම් ජෛව-වෛද්‍ය විද්‍යා සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකාශිත තොරතුරුවලින් සියයට 10 ක් පමණක් 'ඉන්ඩෙක්ස් මේඩිකස්' සභරාවේ අන්තර්ගත බව හා බයලොජිකල් ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් හා ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් ඔෆ් භයිජින් (Biological Abstracts & Abstracts of Hygiene) යන සභරා දෙකද ඇතුළත් කළ විට එය සියයට 35 ක් පමණක් වන බවත්ය. ප්‍රධාන සාරාංශ සභරා ප්‍රමාණයෙන් වැඩි ඇති බැවින් ඒවා පාවිච්චිය දුෂ්කර බවට පත්ව ඇති අතර මිල අධිකවීම නිසා ඒවාට පුස්තකාල බොහොමයකට පිවිසිය නොහැකි නමුදු, එලෙසී තොරතුරු සේවාවක් සඳහා මෙවා අත්‍යාවශ්‍යය. ලොව විශාලතම සාරාංශ සේවාව වන කෙමිකල් ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් හා බයලොජිකල් ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් (Chemical Abstracts & Biological Abstracts) යන සභරා ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යාඥයන්ට ලබාගත හැකි වුවද, වෛද්‍ය විද්‍යාව පිළිබඳ වැදගත්ම සාරාංශ සේවාව වන එක්සර්ට්ටා මේඩිකා හා ඉන්ටර්නැෂනල් ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් ඔෆ් බයලොජි (Excerpta Medica & International Abstracts of Biology) යන සභරා මෙරට ලබාගත නොහැක.

අනුක්‍රමණිකා හා සාරාංශ සභරා ප්‍රමාණයෙන් වැඩිම නිසා ඒවා කියවා බලා විමර්ශනය කිරීම දුෂ්කර කාර්යයකි. ප්‍රකාශන ප්‍රමාණයෙන් විශාලවීම වැළැක්වීම පිණිස ලිපි අන්තර්ගත කරනු ලබන්නේ වඩා වැදගත් විෂය මාතෘකා යටතේ පමණි. හැරුණත් වල මැද භාගයේ පවත් මෙම සේවා පරිගණක යන්ත්‍ර මගින් ඉටුකරනු ලබන අතර, එමගින් තොරතුරු පදනම් වඩාත් එලෙසී ලෙස හා ක්ෂණිකව පාවිච්චි කිරීමට ඉඩ සැලසේ. සාරාංශ සභරා හා අනුක්‍රමණිකා සභරා පළකිරීම මෙම තොරතුරු පදනම්වල වැදගත් කාර්යයක් වුවද, දැන් මෙවා වැඩි වැඩියෙන් උපයෝගී කරගනු ලබන්නේ, ප්‍රවර්තන ස වධානන්ව සේවා හා ප්‍රත්‍යක්ෂණ ගවේෂණ සේවා සඳහාය. මෙම පරිගණක සේවා බොහොමයක්ම ප්‍රත්‍යක්ෂණ ගවේෂණ සම්බන්ධයෙන් සාරාංශ හා අනුක්‍රමණිකා සභරා සහ ප්‍රවර්තන සාවධානන්ව සේවා සම්බන්ධයෙන්, ප්‍රවර්තන සභරාවල කාර්යවලියද යන්ත්‍රානුසාරයෙන් ඉටු කරයි. ප්‍රධාන සේවාවන් ගණනාවක් මගින් සම්මත ප්‍රවර්තන සාවධානන්ව සේවා

සලසනු ලබන අතර, පාඨක අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව සම්පාදනය කළ අවධානන්ව සේවාවන්ද සලසනු ලැබේ.

උදහරණ වශයෙන්, බයලොජිකල් ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් හා බයො සර්වි ඉන්ඩෙක්ස් සභරා පලකරන බයොසිස් (BIOSIS) සේවාව මගින්, පොදුවේ උනන්දුවක් දක්වන විෂයයන්හි නියමිත ආකෘති පදනම් කොට ඇති ප්‍රවර්තන සාවධානන්ව සේවාවක් වන සම්මත ආකෘති සේවාව (Standard Profile Service) සලසනු ලැබේ. මෙම සේවාව මගින් මාසික පරිගණක යොමු ප්‍රකාශන 12 ක් නිකුත් කරනු ලබන අතර ආකෘතියක මිල වසරකට ඩොලර් 50 කි. එමෙන්ම අවශ්‍යතාවයට සරිලන පරිදි සැලසූ ප්‍රවර්තන සාවධානන්ව සේවාවක් වන, ප්‍රවර්තන තොරතුරු අවධානන්ව සේවාව මගින් (Current Literature Alerting Service) දෙසතියකට වරක් 5' X 8'' කාඩ් පත්වල මුද්‍රිත යොමු ප්‍රකාශන 26 ක් පළකරනු ලබන අතර ආකෘතියක මිල වසරකට ඩොලර් 120 කි. මෙයාකාරයෙන්, මෙඩ්ලර්ස් (MEDLARS) යනු ඉන්ඩෙක්ස් මේඩිකස් සේවාවේ පරිගණක තොරතුරු පදනම වන අතර, සියර්ච් (Scisearch) සේවය සයන්ස් සයිටේෂන් ඉන්ඩෙක්ස් (Science Citation Index) සේවය සඳහා තොරතුරු පටි මුද්‍රාශ්‍රය ලෙස කටයුතු කරන අතර, යුනයිටඩ් කින්ඩම් කෙමිකල් ඉන්ප්‍රොෂෙෂන් සර්විස් (UKCIS) යන සේවාව සලසනු ලබන්නේ කෙමිකල් ඇබ්ස්ට්‍රැක්ට්ස් තොරතුරු පදනම මගිනි. තොරතුරු පදනම බොහොමයක්ම දැන් ඒක්ෂන් (on line) සේවා වන අතර, ඉන් ක්ෂණික අන්වේෂණය සඳහා ඉඩකඩ සැලසේ. ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යාඥයන් උපයෝගී කරගන්නා එකම තොරතුරු පදනම මෙඩ්ලර්ස් වන අතර, ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානයේ අනුග්‍රහය යටතේ මෙම සේවාව, සංවර්ධනය වන්නාවූ රටවලට නොමිලේ සපයනු ලැබේ. පරිගණක තොරතුරු සේවාවන් ලොව ඕනෑම තැනකදී කවරකු විසින් වුවද පාවිච්චි කළහැකි බව අවධාරණයෙන් සඳහන් කළ යුතුව ඇත. එසේ වුවද, අභාග්‍යයකට මෙන්, සංවර්ධනයවන්නාවූ රටවල විද්‍යාඥයන්ට එහි විශද්ධ දැරිය නොහැකි නමුදු, යම් අවස්ථාවලදී පරිගණක තොරතුරු සේවා උපයෝගී කරගැනීම යුක්ති සහගත වේ.

අදාල ලිපිවල සඳහන් යොමු විපරම කිරීම, තොරතුරු අන්වේෂණය සඳහා විද්‍යාඥයන් බහුල වශයෙන් උපයෝගී කරගන්නා උපාය මාර්ගයකි. යොමුකර ඇති ලිපිවල නව තවත් ලිපි සඳහන්ව තිබිය හැකි බැවින්, එය අදාල විෂය පිළිබඳව තොරතුරු බොහොමයක් ලබාගැනීමේ ප්‍රවේශ පාර්ශ්වය වනු ඇත. පර්ණිය ප්‍රතිපත්තිය හේතුකොටගෙන අනුක්‍රමණිකා හා සාරාංශවල අවශ්‍ය සියලු කරුණු අන්තර්ගත නොවන බැවින්, මෙබඳු යොමු වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ප්‍රාථමික තොරතුරු සඳහා මග පෙන්වන මුලාශ්‍ර ඉහතදී සලකා බලන ලදී. ද්විතීය තොරතුරු නොහොත් සමාලෝචන ලිපි හා පාඨ ග්‍රන්ථ බඳුන් ධාරණ ආකාරයෙන් බිහිවූ සාහිත්‍යය ද වැදගත් තොරතුරු මූලාශ්‍රයකි. ධාරණය කළ තොරතුරු බිහිවනුයේ සභරා ලිපි ආකාරයෙන් ප්‍රාථමික තොරතුරු පළ වූ අවුරුදු දෙක තුනක් ගතවූවාට පසුව වන බැවින්, මෙවා විද්‍යාඥයන්ට වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් වනුයේ නව සංවර්ධන පිළිබඳ තොරතුරු ලෙස නොව පර්යේෂණ මාතෘකාවක පසුබිම ප්‍රවෘත්ති වශයෙනි. මාතෘකාව වූ විෂය ගුරුවරයා විසින් සංක්ෂිප්ත ආකාරයකින් ගිණයාට ඉදිරිපත් කළ යුතු බැවින් සමාලෝචන හා පාඨ ග්‍රන්ථ ඔහුට විශේෂයෙන්ම වැදගත් වේ.

පුද්ගලික සම්බන්ධතා මගින් තොරතුරු ලබාගැනීම වැදගත් සංකීර්ණ මාර්ගයකි. ඉපැරණිම විද්‍යාත්මක තොරතුරු සංකීර්ණ මාර්ගය වන පුද්ගලික ලිපි හුවමාරුව දැනුණු පාදුවල වශයෙන් උපයෝගී කරගනු ලැබුවද, මෙය වෙනත් තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණ

මාර්ග නිර්මාණය වැදගත් නොවේ. සහායයන් සමඟ පවත්වන සාකච්ඡා හා සහරා ලිපි, ප්‍රධානතම පර්යේෂණ තොරතුරු මූලාශ්‍රය වන බව සමීක්ෂණ බොහෝමයකින් එළිදරව් වේ. පර්යේෂණ මාතෘකා සාකච්ඡා කරනු ලබන අතීයම් සමූහ රැස්වීම් පැවැත්වීමද, තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණය සඳහා බෙහෙවින් උපයෝගී කරගන්නා නවත් ක්‍රමයකි. විධිමත් රැස්වීම්, සමුළු, සම්මන්ත්‍රණ ආදියද විද්‍යාත්මක සංවිකල්ප ක්‍රියාවලියෙහිලා බොහෝ දුරට උපකාරී වේ. සම්මේලන වූ කලී, සීමිත කාල සීමාවක් ඇතුළත තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ අඟය කාර්යක්ෂම මාධ්‍යයක් වන බව සමීක්ෂණවලින් පෙනේ.

පසුගිය දශක දෙක තුළදී තොරතුරු විද්‍යා අධ්‍යාපනය බෙහෙවින් දියුණුවී, තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණය කිරීමෙහිලා පුස්තකාලය වඩාත් දියුණු සේවාවක් විද්‍යාඥයන්ට පිරිනමා ඇතත්, විද්‍යාඥයන් තොරතුරු සේවාවන්හි නවතම සංවර්ධනවලින් සම්පූර්ණ ප්‍රයෝජනය ලබා නැත. විද්‍යාඥයන් කණ්ඩායමක් වශයෙන්, සියලුම ග්‍රන්ථ විද්‍යාත්මක උපකරණ පාවිච්චි කිරීම හෝ සිය තොරතුරු අවශ්‍යතා සම්බන්ධයෙන් වෘත්තීය පුස්තකාලයාධිපතීන් පිළිවිසීම හෝ නොකරනී. මෙම මුල් විපරිතභාවයෙන් මනවන තවත් තත්වයක සාහිත්‍යයෙන් තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා තැත්කිරීමට විද්‍යාඥයන් අතර පොදුවේ දක්නට ඇති උද්ඝෝෂය, තොරතුරු මාර්ගයක පොදුසර්වක අගය, එය පාවිච්චියට යොදාගැනීමේ බහුලතාව කෙරෙහි එතරම් බලපෑමක් ඇති නොකරන බව තොරතුරු පාවිච්චිය පිළිබඳ සමීක්ෂණවලින් එළඹිය හැකි ස්ථිර නිගමනයකි. පරිග්‍රහණය කිරීමේ හැකියාව මෙහි වැදගත් ව සාධකයකි.

දැනට පවත්නා තොරතුරු සේවා හා ඒවායේ විභව උපයෝගීතාව පිළිබඳ අවබෝධයක් විද්‍යාඥයාට ලබාදීමෙන්, තොරතුරු අවශ්‍යතා කෙරෙහි ඔහු දක්වන උද්ඝෝෂයට බොහෝ දුරට පිළියම් කළ හැක. මෑතක් වනතෙක්, තොරතුරු ක්ෂේත්‍රයෙහි නිපුණත්වයක් සහිත ස්වල්ප දෙනෙකු පමණක් සිටි බැවින්, ශ්‍රී ලංකාවේ හා සංවර්ධනය වන බොහෝ රටවල විද්‍යාඥයන්ට පුස්තකාලයෙන් ලබාගත හැකි සහයෝගයෙහි අගය නොවැටහී

ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ පුස්තකාල විද්‍යා අධ්‍යාපන වැඩ සටහන් සංවර්ධනය කිරීම හා පුස්තකාලවල වැදගත්කම පිළිගෙන තිබීමද නිසා විද්‍යාඥයන්ට වඩාත් සාර්ථක තොරතුරු සේවාවක් සැපයීම උදෙසා ප්‍රත්‍යක්ෂ පියවරක් ගෙන ඇත.

විවිධ විෂය ප්‍රමාණයක විද්‍යාත්මක සාහිත්‍ය උපායවේදයට හේතුවී ඇත්තේ, අඩුවෙන් මුදල් වෙන් කිරීම, ප්‍රමාණවත් විදේශ විනිමය ලබාගත නොහැකිවීම, සංවිධානාත්මක අන්තර්-පුස්තකාල සහයෝගිතාවය නොමැතිකම හා විද්‍යාත්මක තොරතුරු අනුපිටපත් කිරීම සඳහා යෝග්‍ය උපාය ක්‍රමද නොමැතිවීමය. ජාතික විද්‍යා සභාවේ විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය මගින් මෙම අඩුපාඩුකම් මහ හරවා ගැනීම සඳහා දැන් කටයුතු කරනු ලැබේ. විද්‍යාත්මක තොරතුරු මිලදී ගැනීම සඳහා ලබාගත හැකි අරමුදල් වඩාත් සාධාරණ ලෙස උපයෝගී කරගැනීම හා පායික අවශ්‍යතා වඩාත් සාර්ථක අන්දමින් සපුරාලන ඡායා පිටපත්, අන්තර් පුස්තකාල සංසරණය, ග්‍රන්ථ විද්‍යා සේවා ආදී වූ වැඩි දියුණු කළ උපකාරක සේවාව සහිත ඒකාබද්ධ පුස්තකාල සේවයක් නුදුරු අනාගතයේදීම බිහිවේ යයි අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

විද්‍යාත්මක තොරතුරු ප්‍රචාරණය කිරීම සඳහා දැන උගත් පුස්තකාල සේවක මණ්ඩලයක් සිටීම අත්‍යවශ්‍ය වනවා මෙන්ම, විද්‍යාඥයන්, තොරතුරු සේවාවන් ලබාගත හැකි බව හා ඒවායේ ශක්‍යතාවයන් පිළිබඳව දැන සිටීමද වැදගත්ය. තොරතුරු මූලාශ්‍රයන්හි ප්‍රශස්ත උපයෝගිතාවය සඳහා විද්‍යාඥයන්, පුස්තකාල සේවක මණ්ඩලයන් සමඟ සහයෝගිතාවයෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම අවශ්‍යය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ:

Meadows, A. J. (1974) *Communication in Science*, London.
 Parker, C. C. and Turley, R. V. (1975) *Information Services in Science and Technology* London.

පර්යේෂණාත්මක තොරතුරු හසුරුවීම පිළිබඳ සම්මන්ත්‍රණය

බහා පරමාණු පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානය, ඉන්දීය ජාතික විද්‍යා අභ්‍යාසායනය, ඉන්දීය ආණ්ඩුවේ විද්‍යා හා තාක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, ඉන්දීය සංඛ්‍යාලේඛන ආයතනය හා ඉන්දීය ජාතික විද්‍යාත්මක ප්‍රලේඛන මධ්‍යස්ථානය යන ආයතන මගින් හවුලේ සංවිධානය කරන ලද 'පර්යේෂණාත්මක තොරතුරු හසුරුවීම පිළිබඳ සම්මන්ත්‍රණයක් 1978 නොවැම්බර් 1 සිට 15 දින දක්වා පබ්ලිකායේ බහා පරමාණු පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයෙහිදී පැවැත්වීමට නියමිතය.

සහභාගිවන්නන් කිසිදෙනෙකුගේ සහභාගිත්වය මෙහිදී අපේක්ෂා කරනු ලබන අතර, ඉන්දියාවෙන් දසදෙනෙකු හා අනිකුත් ආසියාතික රටවලින් විසිදෙනෙකුද ඊට ඇතුළත් වනු ඇත. විද්‍යාත්මක, තාක්ෂණික, තාක්ෂණ-ආර්ථික, හා සාමාජික තොරතුරු, ඒවායේ ලක්ෂණ හා වෙනස්කම්, විද්‍යාව හා තාක්ෂණය සඳහා තොරතුරු ලබාගැනීමේ හා ප්‍රචාරණය කිරීමේ ගැටළු, අන්තර් බැලීම සැලසුම් කිරීම හා ඒවායේ සැලැස්ම, මූලික සංඛ්‍යා ලේඛන මය සංකල්ප හා ශිල්ප ක්‍රම, තොරතුරු පිරික්සුම, ප්‍රමාණ කිරීම, එක්රැස්කිරීම හා විශ්ලේෂණය කිරීම; විධිමත් හා සසම්භාව්‍ය දෝෂ, තොරතුරු හසුරුවීමේ දෝෂ, විවේචනාත්මක තොරතුරු අගයුම, සංඛ්‍යාමය හා සංඛ්‍යාමය නොවූ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම, තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා උපදෙස්, තොරතුරු එක්රැස් කිරීම, වාර්තා කිරීම හා ප්‍රචාරණය කිරීම සඳහා සංවිධානය, තොරතුරු ක්ෂේත්‍රයේ නව නැමියාවන් හා යුනෙස්කෝ කොඩෙටා බදු ජාත්‍යන්තර වැඩ සටහන් යනාදී මාතෘකා සම්මන්ත්‍රණයේ අඩංගු වේ.

යුනෙස්කෝ සහරාව